

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2020

ΛΥΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

Ο συγγραφέας εστιάζει στην κυριαρχία του καταναλωτισμού στη ζωή του σύγχρονου ανθρώπου. Αρχικά επισημαίνει ότι η υπερκατανάλωση στερεί την ατομική ελευθερία, αφού ο σεβασμός και η κοινωνική ταυτότητα του καθενός προσδιορίζονται πλέον από την αγοραστική του δυνατότητα. Εξάλλου, όπως τονίζει, το καταναλωτικό σύστημα, με συγκεκριμένες μεθόδους, ωθεί στην άενη καταναάλωση και παράλληλα στην υπερεργασία που θα εξασφαλίσει τη συμμετοχή στο καταναλωτικό όργιο ώστε να θεωρηθεί κάποιος επιτυχημένος. Έτσι, όμως, επιβαρύνεται το ίδιο το άτομο αλλά και το περιβάλλον, ενώ αφανίζονται και οι εναλλακτικές επιλογές ζωής.

ΘΕΜΑ Β

Ερώτημα 1^ο

- i. Λάθος («Πολλοί αρνούνται να πιστέψουν ότι ζούμε όπως οι στρατιώτες σε μία αποικία τερμιτών, όπου μοναδικός σκοπός μας είναι να συνδράμουμε στην αναπαραγωγή ενός συστήματος, το οποίο δεν ελέγχουμε. Πιστεύουν πραγματικά ότι δεν είναι θύματα της μόδας και ζουν μια ελεύθερη ζωή».)
- ii. Λάθος («Η αλήθεια είναι όμως ότι δεν είναι μόνο το τι αγοράζουμε που αναδεικνύει τον καταναλωτικό ψυχαναγκασμό μας, αλλά και το τι δεν αγοράζουμε».)
- iii. Λάθος («Νιώθουμε την ανάγκη να συμμετέχουμε σε αυτόν τον μύλο, αφού αν απέχουμε θα θεωρηθούμε αφύσικοι ή περιθωριακοί: αποτυχημένοι καταναλωτές».)
- iv. Σωστό («Καταναλώνουμε για να ορίσουμε την ταυτότητά μας, να κερδίσουμε τον σεβασμό και την εκτίμηση των άλλων, να διασφαλίσουμε το κοινωνικό μας status».)
- v. Λάθος («Οι άνθρωποι αυτοί όμως δεν αντιπροσωπεύονται πολιτικά, δεν εκφράζονται μέσα στο υφιστάμενο αντιπροσωπευτικό πολιτικό σύστημα. Επομένως, αδυνατούν να αποτελέσουν δυναμική

κοινωνική και θεσμική τάση που θα μεταστρέψει την επέκταση της βαθιά ριζωμένης καταναλωτικής αντίληψης»)

Ερώτημα 2^ο

α) Με τη χρήση του **α' πληθυντικού προσώπου** ο συγγραφέας προσδίδει αμεσότητα και έναν πιο οικείο τόνο στο λόγο του, καθώς καθιστά τον εαυτό του συμμετοχο στο διαδεδομένο πρόβλημα του καταναλωτισμού, προβάλλοντας και ο ίδιος ως έρμαιο του συστήματος. Έτσι, ταυτίζεται με τον αναγνώστη, τον αναγνωρίζει ουσιαστικά ως ισότιμο και τον κάνει πιο δεκτικό στην επιχειρηματολογία του.

Το **ερώτημα** με το οποίο αρχίζει η γ' παράγραφος επηρεάζει επίσης συναισθηματικά τον αναγνώστη με την αμεσότητα που παρέχει στο λόγο, ενώ παράλληλα διεγείρει τον προβληματισμό του και κινητοποιεί το ενδιαφέρον του για την αλλαγή της δυσμενούς κατάστασης που περιγράφεται. Βέβαια, ιδιαίτερα σημαντικός είναι ο ρόλος του ερωτήματος σε σχέση με την οργάνωση και τη δομή του κειμένου, καθώς εισάγει το θέμα της παραγράφου, της οποίας και αποτελεί τη θεματική περίοδο.

β) Η παιδεία μπορεί να θωρακίσει το άτομο με τα κατάλληλα εφόδια, ώστε να αποδεσμευτεί από το σύγχρονο τρόπο ζωής που επιβάλλει με ποικίλους τρόπους η εποχή μας, ιεραρχώντας κατάλληλα τις ανάγκες του. Αν αναπτύξουμε την κριτική μας ικανότητα δεν θα πέφτουμε θύματα χειραγώγησης διαφημιστικών τεχνασμάτων και θα επαναπροσδιορίσουμε τι πραγματικά είναι ουσιαστικό για τη ζωή.

Ερώτημα 3^ο

Στη συγκεκριμένη παράγραφο ο συγγραφέας θέλει να υποστηρίξει τη θέση ότι η πανίσχυρη πια καταναλωτική βιοθεωρία δεν μπορεί να αλλάξει. Για να ενισχύσει την άποψη του αυτή κάνει επίκληση στη λογική του αναγνώστη. Αρχικά θέτει ένα ερώτημα, το οποίο και απαντά σε όλη ουσιαστικά την παράγραφο, δομώντας ένα **επιχείρημα**:

1^η προκείμενη: «Εκατομμύρια ... λιγότερο»

2^η προκείμενη: «Ανταλλάσσουν ... ζωή»

3^η προκείμενη: «Οι άνθρωποι ... σύστημα»

Συμπέρασμα: «Επομένως ... βιοθεωρίας»

Η πρώτη προκείμενη αποτελεί από μόνη της ένα τεκμήριο, καθώς εκφράζει μια **γενική αλήθεια**, ενώ στη δεύτερη προκείμενη παρατίθενται συγκεκριμένα **παραδείγματα** συνετούς στάσης κάποιων καταναλωτών.

Παράλληλα, για να αποκτήσει το κείμενο αντικειμενικότητα και ο λόγος να γίνει πιο αντικειμενικός, ο συγγραφέας χρησιμοποιεί συστηματικά το γ' **πρόσωπο** και την **οριστική έγκλιση** («έχουν αποφασίσει,...δεν αντιπροσωπεύονται, ...αδυνατούν» κ.λ.π.), όπως και την **αναφορική λειτουργία της γλώσσας** («Οι άνθρωποι αυτοί όμως, ... πολιτικό σύστημα»), καθιστώντας το **ύφος του κειμένου σοβαρό**.

ΘΕΜΑ Γ

Το κρίσιμο θέμα που θίγεται στο **κείμενο III** έχει να κάνει με την ψευδαίσθηση της ευτυχίας που χαρίζουν τα υλικά αγαθά στον άνθρωπο αλλά και στην αναίρεσή της όταν πραγματικά τα άτομα βρεθούν μόνο τους και κάνουν την αυτοκριτική τους. Το ποιητικό υποκείμενο, με τις παραστατικές προσωποποιήσεις του θανάτου (*«Πόσος θάνατος κυκλοφορεί στους δρόμους/πόσο καλοντυμένος θάνατος»*), επαναλαμβάνοντας τη φορτισμένη λέξη «θάνατος», από την αρχή του ποιήματος προϊδεάζει για την εξέλιξή του. Οι εικόνες των ανδρών και των γυναικών (*«άντρες μες στ' ακριβά κοστούμια τους/γυναίκες μέσα στα πλούσια παλτά τους»*) δείχνουν ανθρώπους που δεν ζουν την πραγματική ζωή, δεν βιώνουν αληθινές σχέσεις, είναι στην ουσία νεκροί. Επιδεικνύονται στους άλλους αλλά ταυτόχρονα κρύβουν και την αληθινή τους εικόνα από αυτούς, όταν όμως βρεθούν μόνοι με τον εαυτό τους αντιλαμβάνονται την αλήθεια (*«ένας πεθαμένος τους κοιτάζει»*). Το σχήμα του κύκλου που επιλέγει εδώ ο ποιητής, με την επαναφορά της έννοιας του θανάτου, επισφραγίζει το βασικό θέμα, τονίζοντας τον ουσιαστικό «θάνατο» όσων υποκρίνονται και επιδιώκουν μόνο μια πετυχημένη εικόνα, βασισμένη στα υλικά αγαθά, παραγνωρίζοντας τις βασικές αξίες της ζωής.

Δυστυχώς, είναι πολλοί οι άνθρωποι και στην εποχή μας που ενδιαφέρονται κυρίως για την προβολή μιας ευημερίας και ευδαιμονίας που στηρίζεται στα υλικά αγαθά, στην ακόρεστη κατανάλωση και στην ξέφρενη διασκέδαση. Έτσι, όμως, κρύβουν - μόνο πρόσκαιρα - τη ρηχότητα, την αγωνία τους για αποδοχή, ακόμα και τη μοναξιά τους,

καθώς δεν εκφράζουν τα αληθινά τους συναισθήματα, ούτε καλλιεργούν ουσιαστικές σχέσεις, αλλά αποκτούν ένα επίπλαστο κύρος, έναν κίβδηλο θαυμασμό.

ΘΕΜΑ Δ

Σπάζοντας τα δεσμά της υπερκατανάλωσης

Πρόλογος

Ο σύγχρονος δυτικός πολιτισμός έχει, σε μεγάλο βαθμό, βασιστεί στην υπερπαραγωγή και στην αντίστοιχη υπερκατανάλωση υλικών αγαθών. Η αλματώδης ανάπτυξη της τεχνολογίας, της παραγωγής και της διαφημιστικής προπαγάνδας έχουν καταστήσει τον άνθρωπο δέσμιος της ανάγκης για απόκτηση όλο και περισσότερων προϊόντων, γεγονός που συμβάλλει στην έκπτωση των πνευματικών αξιών και στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Γι' αυτό και είναι απαραίτητος ο περιορισμός της καταναλωτικής βουλιμίας, όσο κι αν ο συγκεκριμένος στόχος φαντάζει δυσεπίτευκτος.

Κύριο μέρος/Απάντηση ζητουμένου

- Απαιτείται η παροχή ανθρωπιστικής παιδείας στο άτομο, ευθύνη που βαραίνει όλους τους φορείς αγωγής (οικογένεια, σχολείο, Μ.Μ.Ε., πνευματικοί άνθρωποι, πολιτεία).
- Πρέπει, κυρίως ο νέος, να διδαχθεί και να αντιληφθεί της τεχνικές και τους προπαγανδιστικούς μηχανισμούς της διαφήμισης.
- Ιδιαίτερα σημαντική είναι η άρτια καλλιέργεια του εσωτερικού κόσμου, με την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και του εποικοδομητικού προβληματισμού του ατόμου.
- Το άτομο οφείλει να επαναπροσδιορίσει τις αξίες του και να στραφεί στην προαγωγή των πνευματικών και ηθικών αξιών.

Αν συμβούν όλα τα παραπάνω, το άτομο θα μπορέσει να περιορίσει δραστικά την τάση του για υπερκατανάλωση, δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στις διαπροσωπικές σχέσεις, στα κοινωνικά ιδανικά, στον πολιτισμό και στην καλλιέργεια του πνεύματος του, δίνοντας ένα

διαφορετικό νόημα στην ύπαρξη του, απομακρυνόμενο από την καταναλωτική-υλιστική κουλτούρα. Έτσι:

- Θα αντιληφθεί ότι τα υλικά αγαθά είναι απλά μέσα για καλύτερη διαβίωση, όχι ο σκοπός της ύπαρξης του.
- Θα συνειδητοποιήσει ότι η ευτυχία και ο πλούτος δεν είναι άρρηκτα συνδεδεμένες έννοιες.
- Θα χαρακτηρίζεται από το μέτρο και τη σύνεση όσον αφορά τις καταναλωτικές του συνήθειες και την ευρύτερη στάση ζωής του.
- Είναι δεδομένο ότι θα αξιολογήσει και θα ιεραρχήσει ορθολογικά τις ανάγκες του, προβάλλοντας αντίσταση στα καταναλωτικά πρότυπα και στην υπέρμετρη αγορά προϊόντων.

Επίλογος

Η παραγωγή και η κατανάλωση υλικών αγαθών είναι σαφέστατα δείκτης προόδου, γι' αυτό και η ιδέα της απόρριψής τους είναι αναμφισβήτητα παράλογη. Επιβάλλεται, όμως, η κατανάλωση προϊόντων να χαρακτηρίζεται από επιλεκτικότητα, ώστε να αποφύγουμε τα δεσμά της μανιώδους κατανάλωσης και του ασυγκράτητου υλισμού, μαγεμένοι από τις σειρήνες της τεχνολογίας και της διαφήμισης.